

Day boek gehouden door
V. Dubois, gedurende den oorlog
1914-15

Vrijdag 31 juli.

Vertrek 's avonds naar Heers met de diivon
gesprekken bij L. Billen over den oorlog. Gerucht
dat de eenige andere klassen of geroepen
werden - Commandant der gendarmen verbleef
dit gerucht valsch. Rond 9 u. naar huis.
Op den Steenweg een troefje jongelingen.
Berst Paque keert nader en vertelt dat
bericht aangekomen is - 13 klassen. Binnen
woepen - hij houdt dit nieuws van Mathilde
jongen. Naar huis. vertel het nieuws aan Des
en Melanie en laat hen hooren dat ik ook
moet vertrekken.

Waterdag 1 Aug.

Op geroepen door Dries die mijn papier
rond 4 u. Angst van mijn liebare Dries

Zij weent luide - Camilleken ontwaakt
staat recht in zijn bedje en schreeuwf zijne
handjes naar zijn lieve moeder uitstekend.
Hartverschurend oogenblik. Ik haast mij
me geliefden gemutt te stellen en hloed mij
aan - Rond 5 u gaen wij samen naar haren
moeder - Ik draag mijn lief Camilleken op den
arm - Philip Vandecoren is al bij folles.
Overal rollen tranen uit de oogen - Allen
zijn vol angst - Bertine Bellis treurt over
het vertrek van Hubert. In het doop staat
iederden op straat. Albert en Désirée zijn
met hunne paarden vertrokken naar St.
Brenden. Mama is temeer geslagen - haren
hart is toe - Ik heb niets over de lippen krijgen.
Om 7 u. omhels ik mijne geliefden en verlaat
al weenend al waer mij dierbaar is -
Misschien boos eenwig!!! Désirée wil mij uitge-
leid doen - Ik verzigt mij. Vertrek met mes jos.
folles - Inpade bij Glasmakers - Hendrik
laet make - ofneemt geseen.

Niet den namd 7 1/2 u naar huis. Gelukkiglijch
vind ik gereschep - Wanderselste - Cordie -
Laurigne komt ook - Erom vol soldaten.
Aankomst bij mijne ouders rond 11 u.
Ik ween. Na den middag naar de comman-
dant de Place (goete man vergereelt mij)
Aankomst in het hospitaal St. Laurent.
Vele kennissen - Schuur - Wokers. Schepers, Pijlers,
Ramaekers. Werkelaers, Porters en noeg anderen.
Rond 6 u. vertrek naar Fontaine Bleau -
daar gestafen in eenen dansaal - Stroo.
Eenen overffas katen halen van Jean. Gedu-
rende den nacht - gerang - fluit.

Zondag 3 Aug.

In den vroegen morgen toelating om de
St. Mis bij te wonen. Van de gelegenheid ge-
bruik makenden vertrekken Marcel en ik naar
de ouders. Voor de deure om 5 1/2 - Goed
ontbijt. In den namiddag naar het
vliegplein van Ams. Verdoelwing

Ik en Thauven gaen bij de Gusters
verwachten - en nemen in Jassant een
goede demi in den Phare.

Maandag 3 Aug.

Om 5 u vertrek naar het vliegveld. Oorlog
verklaard. Door Major verdeeld in secties.
In den namiddag naar Bellecave - Over
Place St Lambert. Fons en Joff terug van
Antwerpen. In Bellecave - alleste - veld.

Loual terug - in Brossouise met Thauven den
tram genomen - naar Lusters. goed ge-
tojeerd. den naar het vliegveld want
de voertuizen zijn voorbij. Per tram tot we
de vaders ontmoeten. Paarden kunnen niet
meer - hulp - in Ansborg. Wij vander tot vlieg-
veld - geen logement - eenigen slapen in
de hangars op de obussen - Wij trekken naar
de gemeenteschool van Ans - midternacht.

Dinsdag 4 Aug.

Naar het vliegveld - Jules Carbayels ontmoet.
Breeuw-onderhoud - Jels. tracht mij te troosten.
In den namiddag vertrekt de vlieger

Cambrez - Beschoten door de Duitschers in de
richting van Vte. Verschijnt in de lucht
(Schrapnels) Wij verschrikken en denken aan een
Duitsche luchtvaart. Rond 5 1/2 verschijnt een
Graube - Hevig geweervand op hem gericht.
Geen logement - toekend vlaggen aan eenen
kareeloven. om op te liggen - geweer vuurde
alforte (geslagen in openlucht)

Woensdag 5 Aug.

Om 2 u 'smorgens zijn de forten hun werk
begonnen. Wij dalen van ons af naar
Luar de Fragnie. Om 4 u naar Luar de
^{Vergeld van Gudaaf Vossuis}
Bois op de vuurlijn - alleste - gewerschoten
achter ons in de weide - algemeene veld.
Voor het vertrek naar Fort Luen de Bois kreeg
ik het bezoek van Josephine (eten - drank).
Ik werd ook aangehouden door de 1. Chas-
seurs, met sigaretten uit te delen.

Regenbui gedurende den aftocht. Wij kregen
den een aangeduid logement doch moesten
den nacht overhangen in den tijd der

tramway's. Verschrikkelijk bombarde-
ment gedurende den nacht - schrik-
geen oog geslapen op de ^{hante} bank der vanden

Donderdag 6 Aug.

In den voormiddag op de grasplein van
Luci de Fragnie. Beroef van Gustave Votain
klak - ed. Rond 12 u - naar de Stalle van
Luzglog om gewetsten te ontladen en per
voiture naar het hospitaal te brengen.

Rond 1 1/2 u bombardement der stad-
angst - gebied. Om 2 u uittocht naar
Am. Brand - quai des Fiches. Universitei
shaken bedekt met glas. Van Luik tot Am
soldaten - auto's - faarden met olivenden.
Eene onbeschrijfelijke verwarring - Ruman
en gewerrouw - Reich naar Hannuf.
Een automobiel ligt verlaten langs den
weg - een faard dood. De weg te eng.
Soldaten vol schrik vluchten langs weide
en veld. Wlhamen zijn voorbij leggen de
dorseligen - Schrik vermeerderd - door de

avond begint te vallen. In Hologne vraay
ik een jongeling om mijne voorbijkomst te gaar
melden in Woremmen. Aankomst het veld
wordt doorhuut door cavaleris om de
Wlhamen te verjagen en neer te leggen -
Eene alerte - het bosch zit vol Wlhamen -
Gewerrouw - langzaam vooruit - Aan-
komst in Donal. Ik wil eene schuur zoeken
om te vernachten - uit gefuk van vermoenis.
Straand durft niet. Wij leggen ons tegen eene
gracht en Heurneren in - Gewerrouw achter
de haag en in het veld - midolernacht.

Vluchten links en rechts - kloppen aan een
huis en worden binnen gelaten - 3 makkers
slapen op eene failliste - maken hem bekend
met den toestand doch zij staan niet op.
Wij verlaten het huis en alles is weer halm.
Nog altijd verwarring - voorbijedellende camions
camions - voitures - overal liggen soldaten
te slapen. Ik stijg op de trap eene
automobiel die voorbij komt. (Vluchtende

Luikenavens - die mijne tasters teer wel
kennen. Aankomst in Hannut rond
3 u. tegen den muur eener of gepropte heuvel
leg ik mij neer of wat sloos - en slaap
in - gedruente mijnen slaap heeft het
operegend.

Vrijdag 7 Aug.

Ontwaakt uit mijne droomen en lijk verwonderd
om mij heen - nieuwe verwarring van al wat
naam heeft - geen kennis te zien. Het regent.
Ik dool in de straten van Hannut rond
10 u ontmoet ik Jean Cordie. Om 12 u
bevinde wij ons in een heuvel - allerlei langs
den kant der stadi - Algemene vlucht.

Willew vestrekken langs den Quas overna.
Dan willen wij met den trein vertrekken naar Landen...
Het is een zwakke ophicht. - Geeng in Hannut.
Roeken een logement - ijzer fabriek. Niemand
meer te zien in Hannut. Naar het gemeentehuis
Huyot had beoeten daar te komen om 4 u.
Een totaal tegenwoordig. Hij zegt ons: van dit
oogenblik bestaat deze fort niet meer. Keonten,

over deze woorden - Een soldaat ontsaakt zijn
geweer. Wij verspreiden ons in Hannut. Naar
de stadi met insicht te vluchten - Daar
vinden we Grijsmand. Een priester van de
colonne wordt aangehouden terwijl hij
de gekwetsten (in de stadi) troost en verzorgt.
Een trein komt voor Boei - Wachten naar
den trein naar Landen 4 u. Hij komt niet.
Een troepje franciers wandelen over
den passage à niveau - Naderen - Het
is een vlotte alferte. Loeken een logement
aangeduid in eenen jaardskol. De
soldaten willen hunne paarden niet verwijderen
om ons plaats te maken. Gaan naar
de kerk en roeken de matten om er op te
liggen - kan niet in slaap geraken - roeken
kerkstouwen met kussens - de ene hoog de andere
laag - te breed en te smal - eindelijk lig
ik terug op mijne matten en slaap in.
Gedurende den dag ontmoetten wij omul
Wanhelbach - Aynards en Paquet.

Vaterdag 8 Aug.

Kijken verwonderd om ons bij het ontwaken.
Een priester leest mis - Voor het altaar ligt
niemand te slapen - avondroep - Wij naderen
met velen ter H. Capel - Voort was een aangezien
Terwijl ik met het Brood des Levens in den
Mond aan mijne geliefde dacht vollen kake
kruisen over mijne wangen - Ik reeds leucht
Verlieten verder naar S. Remy - Geest. over
Jedougue. Daar liggen wij den ganschen
dag in het veld - (haver) Alles wordt daar
in Stagerde gesteld - Kenormen en mitraal
keien. het schrik bevangen. Strijden
harde bishuten en plata te eten - Gaan
vermachten in de kerk rechts - Louette
komt ons daar verwegen. (Op stuw)

Zonday 9 Aug.

Mis gehoord. Rond 4 u. vertrokken
naar S. Marie Geest. Vermacht in eene
herberg. (bed) Café de la grand' place
Savants daar Goed gegeten. (Spek)

In deze herberg heeft Theo. Krauwed zijn
uurwerk vergeten.

Maandag 10 Aug.

Vertrokken naar Melin (witte Steenen)
In het veld geleyd - in mandels kruipende
om ons te beschutten tegen de heete zonne-
stralen - Niets te krijgen - nog geen
drankwater - (Naar het dorp geywen om
aan een bron heetwater te gaan scheppen.
In het dorp - eene aardenspijp en tabak ge-
trocht. In den avond 10 1/2 u - wij waren
reeds te bed (in eene mandel) allerte
Francandurs delout! - Vertrek naar
L'Escluse - Voorbij t' hars teel van Melin.
Dinsdag 11 Aug.
Daar wat rust - Ik val in slaap. Geweld
en voort naar Kervelp - Laaf in den avond
aangekomen - Een harenveld werd ons
tot kamponment aangeduid - Eenige
verzamelde eenige op den grond liggende
hoopjes ^{nat} tot legerstede. Ik begeef mij naar
eene nabij geligen her focht hoeve - eiert

uitgeslurft. (Slechtke / daer gyaan rusten
in de schuim- of wat stroo onder de haag.

Woensdag 13 aug.

Vertrek naar het hospitaal in Lieve-
met Alexandre van Bergen. Ik had teer
aan mijne voeten en kon niet meer gyaan
In dit hospitaal werd ik goed verzorgd
tot Vrijdag 14 Aug. 3 middags.

Perook bij Guill. Smets - daer werden
we heerlijk ontvangen - goed gemiddeldag.
maald - met eene lekkere flesch. Daarna
goed glas beer genomen. Naar Beverlee
goede ontvangst. hofferie - aardappelen.
shepen in eene kaul of stroo.

Zaterdag 15 aug.

mis - communie.

Zondag 16 aug.

mis communie.

Maandag 17 aug.

Uitgeslurft en gewonden door May-
appelen gestolen. Een dutsche vlieger
komt over en wordt dood geworpen

begroet.

Dinsdag 18 aug.

Om 4. Bericht van vertrek.

Naar Campenhout - kels - geselefen in
eene school. Gedurende den naecht - wals
een brancardier teel (alliguer)

Woensdag 19 aug.

Zeer vroeg vertrokken in de richting
van Mechelen - aankomst en ontvangst
in het gesticht Coloma - smakelijk gegeten.
Vervolgens door Mechelen tot op het
manueverplein - G. te rusten gelegd
in eenen stal van het huusteel met Van
Pitsen. (Daer lagen we teer wel)
Valsehe allerle rond 9 1/2 u.

2 allerle om 1 u. rond 2 u. vertrokken
naar Ledeeghem. Gedurende de eerste
al. Sprak ik met ~~eene~~ sentinelle die
het fort van Waelhem haer doen ver-
vattigopen - De jongens hwarren niet over
angst van den soldaat.

Donderdag 20 Aug.

Dus deze nacht niet geslapen. Bij de
aankomst in Edersheim hebben wij
naar het dorp - middag maalen in
eene paetshoeve - slapen in eenen schuip.
(schuif) met Braybecha Jos en Louis
Van Bilsen. Marlens.

Vrijdag 21 Aug.

Verbrokken naar Oude God. Raal
Worart. een bed gerocht bij Van de Putte.
te samen met Louis Braybecha.

De gedeelte van Oude God waar wij
verbleven niet Luytholzen.

Zaterdag 22 Aug.

Wandeling in het dorp - hier en daar
eene haarf spelend een glas drinkend.
De dame Joseph Braybecha brengt een
heroch van haren lieven echtgenoot. Zij
brengt ons alle lekkernij zelfs wij.

Zondag 23 Aug. 1

Niet bijzonder

Maandag 24 Aug. In Antwerpen
Dinsdag 25 Aug. ^{gewest.}

Een kuffelen is verleden nacht boven

Antwerpen gekomen en bommen geworpen.

Verbrek der colonne naar Cortich van
daar in de richting van Mechelen tot
Rumpst. In het gezelschap gekomen
van Jean Corchi en Jean Dumoulin.

Eten gaan zoeken in eene herberg langs
de Smidse. In eene cappel' op den steen-
weg logement gevonden in eene kamer
op wolk stroo - verpestende lucht.

Woensdag 26 Aug.

Verder getrokken tot bij het fort van
Waelhem - hevig kanongebalden. Wij
zoeken overal naar eten soms $\frac{1}{4}$ uurs
ver. In den namiddag kruig^{en} naar
Hove over, Cortich Kaserne en Lenth (Stad)
Het regent. Wij zoeken logement en
vinden Hendrik Adam - deze berouft ons
plaats bij soldaten - daar waren wij
gast.

Zondag 27 Aug.

Wij hebben met velen naar hier onder
het geleiden van een sergeant - om kleed
Dien dag werd er veel gehoord en ver-
teld over de beschieting van Mechelen.
Terug in Hove en gestafen in de school
der zusters, altoos in gezelschap van
Ch. Strauven. Jean Lontie - Dumoulin enz.

Maandag 28 Aug.

Dien dag werd er niet veel bericht -
Pintus gedronken en veel glommoord.
S'Avonds zoeken wij een nieuw logement
en vinden eene schoone legersteede op
Lauollen. (Wouters was met mij)

Woensdag 29 Aug.

Gedurende den dag vertrekken 15 Sol-
daten ^{en} voor eene gevaarlijke onderne-
ming.

Donderdag 30 Aug.

S'Avonds laat bericht gekomen van

vrouw te vertrekken.

25 Brancardiers worden gevraagd om
naar per automobiel naar Boeche te
vertrekken. It was er ook bij - doch moest
in Hove blijven duar te Sabijn genoug was
Wouters was van het getal.

Bij hunne terugkomst hebben zij hunne
Gevaarlijke reis verteld.

S' morgens om 3 u moeten wij te been zijn
om te vertrekken. Wij zijn er en wachten tot
7 u om den weg in te slaan naar
Kemde over Boeckhout.

Ons eerste werk was altoos, teek en vooral
te zorgen voor logement - Gewonden bij
W. Van Baelen. Daar konden wij niet
beter zijn - logement er den aan 1.50 fr.

ook werden wij van dag tot dag talrijk.
De volgende dagen tot Vrijdag 4 Sep
wer niets bijzonders aan te stellen.

Vrijdag 4 Sep.

Hoeing konon gebulide - hebben mossellen

gehouden.

Zaterdag 5 Sept.

Naar Antwerpen te voet om den tijd
te dooden - Daar een bad genomen.
Vervolgens een beroek gebracht in den
chierintuin - Raad van Kl. Gelmien ont-
moet.

Zondag 6 Sept.

mis gehoord - Vervolgens kaart gespeeld.
Ontvangen bericht van verrek - Om 2 u
naar Waerloos - lang Bouckhouf en
Contich - Hantonnement is bij Beente
^{V. de} Alois - Daar wil de sergeant de vlucht
zingen verjagen om ons plaats te maken.
Wij willen niet en zoeken plaats op
stal en in schuur - Het was daar zeer
goed - een half gesticht en daarvoor
kon men nog al goed koop van Smullen.
Geslagen op den hoestel (Strauven)
St. Pseudhonne en Comp^{nie} hebbe den avond
veel en vult ladders geronged.

Maandag 7 Sept.

In de namiddag rond 3 u zijn Fons
en Jof aangekomen - zij brengen mij goed
nieuws - Een schoone brief van Desirée
met geld - Om Samen te zijn hebben wij
gelopen in de schuur van Beente
Alois.

Dinsdag 8 Sept.

Debt. Mis bijgewoond - Olesch dekt Jof
Wouters gekregen had van een hamer
laten gereedmaken in de brouwerij.
Vernicht in eene andere schuur bij Beente
Victor - Ratten en vloeren waren er met hoep.

Woensdag 9 Sept.

Het vertrek wordt aangekondigd voor
den nacht 2 u - Wij zijn op onse voet a.
vertrekken eerst om 2 1/2 u in namiddags
naar Pitte. Ellen zijn vermoed en
zoeken naar logement - Ik vind er geen
Wouters ook niet - Wij zitten in eene herberg
uitgehongerd. Went wij op rond 8 u eerst

aangekomen. Benijft wij daar uit
dat - komt het meins dat too van
earders moeten verbreken naar
Keerbergen (3eerde voluurs) 3 gebuys
Sams van earders en wij waren
ten getalle van 103. Om 9 u verhet
terug komst rond 3 u 5 morgens
gaan uitgeput van vermoeidheid
rusten in eenen danskaal.

Donderday 10 Sept.

Er wordt bericht dat de colonne om 7 u
vertrekt. Wij zijn te moe en zijn vast be-
sloten niet te vertrekken. Rond 7 u gaan
we in een naby gelegen herberg een boter-
ham eten en bestellen eenen midday vood
11 u. (soep - aardappelen en spek). Wij leggen
ons weer te rusten in den danskaal en
ronken tot 11 u. Na het eten zetten wij ons
op weg om de colonne weer te vinden.
Nemen eenen voetweg - langs heerlyke velden.

geoculeerde rozeblaus, komen aan den
windmolen en slaan in, in de richting
van Keerbergen. Na een eind wegs afgeleyd
te hebben vragen we of de colonne voorbij is
(aan een vrouw die buiten wat te breiden)
zij heeft niets ojerin. Terug heer tot aan
den molen. Vragen aan gendarmen die
daar de wacht houden - zij geven ons
te kennen dat de victorie daar voorbij
zijn sedert 8 u. Wij achtervolgen te in de
richting van Haacht - en vinden onze ka-
meraden weder te Pulis. Daar liggen
we langs den weg - gaan druiven plukken
aan een nabij gelegen huis. 's avonds zoeken
we een schuilplaats en brengen de nacht
om op een hoestel.

Vrijday 11 September.

Vertrek naar Keerbergen. Wij worden
gecantonneerd in een denne bosch in de

nabijheid van Haecht. Hier is geen eten te vinden. Wij richtten ons naar een afgelegen facktheere - hij is verlaten. Alles ligt er door een - Schoone groote hooi met hanarivogels. Hij snoefte een hen - Schoon gemaakt en vervolgens gekookt in eenen grooten ketel (bloei-wood) daarin werden legemind geworpen die wij in de hof ofrochten - In de hof raagen we een opening waard de menschen een hief verborgen hadden. Na lang wachten was de soep gereed - De hen werd in stukken gescheurd en den bouillon genomen. De hen was saai als ledig en de soep met fatatte niet te eten - Hevig bombardement. Rond den avond vertrekken we naar Haecht. Ontmoeten Emiel Marchelbach. Kopen in den winkel van eenen schoenmaker - ongelofelijke wonde - Schoone nieuwe schoenen liggen overal verspreid

Wij brengen er de nacht nog al rustig over op matrassen. (Cessoren bakken)

Zaterdag 12 September.

Van in den vroegen morgen 5 u men ik begint een hevig bombardement - en wij zijn verplicht in allerhaast het dorp te verlaten. Terug naar onze oude legerplaats. Van eten is er nog maar geen spraak - Er ontbreekt een kleine opband onder de trancaardijs. Wij krijgen erins. Goede vuurkens gemaakt en lekkere soep gekookt in gamellen, potten en pannen. aardappelen gebraadt in de gloeiende asse. Om 8 1/2 u. kwam er een saube over ons die dood onze soldaten met een hevige beschieting begroet werd - hij werd getroffen en daalde - luideruchtige toeschietingen langs alle kanten.

Ik vergeet te zeggen dat Marcel bij zijn algeen gedood - officier gerange - kunne haant met aanduidingen.

terugkomst uit Hoocht aan de brug
3 dagen exacte ontvangst van den Major.
Ook moet ik aanmerken - het bruin uit-
zicht van Hoocht - afgebrande, afgeschoten
en geplunderde huizen (Perberg).

Terwijl wij rustig in ons bochtige lagen
en vele brancardiers beurtelings naar
Hoocht moesten trekken om gewelsten
te halen - ontstond er zekere terugtocht:
kanonnen die in alles haast op Keer-
bergen afbrokken - troepen die in galop
terug keerden - Wij ook lieten ons niet
wachten en trokken mede: want er was
sprake van retraite.

Nooit heb ik heviger bombardement
gehoord - Het was verschrikkelijk -
overdoovenend.

Aan de gemeenteschool van Keuberge
gekomen, werd ons gemeld van omker
te doen en de gewelsten te gaan halen

in Hoocht - Dit geschiedde met trage stappen.
Ik met ik veel niet wien (ook van ons gezelschap)
nam een brancard - meldde naar Hoocht
doch onderwege was er een gewelste op
een ^{steekend} kanon zittende die ons toeriep hem af
te nemen. Meer teoreden namen wij onze gewelsten
en opwey naar den poort de secours of het
haspel. Daar ontmoette ik gewelsten
kennissen: Hubert Pello - Rupsol Bolling.
Ik hielp tot de verzorging der gewelsten
terwijl andere gewelsten byhaalden en
ontladiden. Eindeijk waren de riken
verzorgd en gevacueerd. Men spak ons
van logement te zoeken en wij opwey naar
Theerbergen - Na lang zoeken en dit onder
fellen regen - want het had den ganschen
avond geregend - vonden wij een schuil-
plaats in de gemeenteschool. Vele kameraden
waren ons al vord en hadden de beste
plaatsen ingenomen - Daar lagen we nu

met natte kleeren en gelijk de haringe
in eene ton op wat Schoon - se ronden.
Eenige van onze kameraden werden
nog laat in den avond met eene
vulture uitgeronden om gehuwelste te
hallen aan de Statie van Haecht -
Schrik - gewerouwd - gesproken met
Duitche blancardiens.

Woensdag 13 Sept.

In Keerbergen naar de mis. Rondge-
loopen in het dorp en vrienden van Heers
ontmoet. (Wie??) Vertrokken naar
Waarloos over Reysmenam - Putte
Onze L. J. Waver. L. G. Waver. Buffel.
Hier konden wij niet meer vooruit.
en rochten om te slapen - aanvaard
bij goede lieden (vader of familie waren ook
in het onderwys) best quize wij goed
eten (Jor. Waver a. H.) en begaven ons

dan te ruste. Jor. Waver bed - Hof. goed
matras.

Maandag 14. Sept.

Smorgens na een boterham gegeven te hebben
bij die goede manschen. vertrokken we naar
Waarloos - Onderwege vinden we den Heer Peccant
die terug komt van Luch en ook of roek is
naar de colonne d'ambulance.

Hij moeten ons onderwege schuilen voor
den regen en komen rond den middag
aan bij Alois de Witte. Hij krijgt er nog
wat soep en eten en onze overgebleven Sardin-
nen op. Andere heere junkers van de
colonne die verloren zijn komen er ook.
Men meldt ons dat de colonne de
richting genomen heeft van Luch.
Tonderdaag wij vinden te - Amuseeren ons
wat in het dorp en gaan vernachten
in het fabriek tege. Duitich Kazerne.

Dinsdag 15.

In den namiddag neem ik met verschei-
lende Antwerpenaren het voornemen naar de
stad te trekken. Aankomst bij Frans
Kossius rond 7u. Gul onthaal. Het souper
van Ruchelingen geëten. (Brouwerij opel.)

Woensdag 16.

Veranderd van logement. Wij gaan slapen
in de brouwerij. Verrek naar hier om
kapschoenen enz. In deze brouwerij
heb ik mijne gele schoen in den steek
gelaten.

Donderdag 17

Inspectie door den Major. Verschillende
zijn verplicht hunne schoenen uit te doen
om hunnet voeten te laten zien.

Vrijdag 18.

Beroek gehad van Jérôme Kossius.
Goed glas gedronken. Klen hebben

kracht gekregen omdat ze konden toe-
lating naar den dorp van Lur gegaan
zijn. Zij zijn 18 in getal.

Zaterdag 19 Sept.

Biecht en communie.

Onderzoek der katten door gendarmen om
de voorwerpen welke wij in bezit hebben
van Duitse soldaten.

Genoeg aandachtig.

veel Schoone kramen in de herbergen.
de bierkruiken zijn voorzien van florenaren.
het bier heeft weinig of geen schuim.
Men treft er schoone huizen aan bijna
allen van 1 verdiep.

De herbergen zijn open van 6u tot 8
van 11 tot 2 en van 6 tot 8. Louwde.
In Antwerpen moeten de lichten om 8u
uitgedoofd zijn.

Hier zijn de aardappelen per stuk
gehoofd en met de riek uitgedoofd.

De huizen liggen verspreid in het veld.
Men ziet hier groene eekhoorns, tomaten
en asperges.

In de omstreken van Mechelen loopten
bijna alle kinderen baarvoets en zelfs
veel grote mensen.

De dansalen zijn zeer feerlijk.

De honden rollen de bolder.

Woensdag 20 Sept.

Regen. Mis-communie.

Volgens dehere dagbladen speelt Pruisch
land van Crede met de Belgen.

Twintig soldaten van goeden wil vertrek-
ken per automobile om een gewaagde
onderneming te doen rond Charleroi?

Wij deneren met He!!! (vrouw van en
man doof.) - Slechte rosbif gekocht.

's Avonds souperen wij met kavio-
ren hartverscheurende afscheid van
een dier soldaten met zijn vrouw

Donnerdag 21 September.

Volgens gewoonte appel op 6u.
Rond 8u wordt ons bericht dat we ver-
trekken. Rond 9u verheugen wij ons in
de aanblik van Jilles Lanigue.

Die dag hebben wij nogmaals goed gedinerd.

Appel om 3u. Lannille Digneffe vertelt
naar huis-gereformeerd. Ik geef hem
een briefje mee.

Vrijdag 22 September.

's Morgens om 4u zijn 4 voertuigen vertrok-
ken met 48 brancardiers naar Ware H.
Catherine om gekwetsten over te brengen naar
Mechelen voor Antwerpen.

Artillerie is vertrokken rond 6u.

Men hoort geschut rond 10u.

Die dag hebben wij gekogeld 3k. = 2k.

Gewonnen en 1maal ge verloren

Wij zien 4 vliegers - Men zegt ons dat ze
proefvliegingen gaan doen met Curpinnette (blief)

Woensdag 23 Sept.

Er wordt appél gestaan per vertree en
per klas - blijdschap - denken dat de
oude klassen zullen vertrekken.

In den namiddag nogmaals gehegeld.
boef gemaakt met 12 heffelen. bijzet
24,35 fr. = 1. slag 6. 2. 8 derde flank.
Alweer vele vliegers in de lucht.

Donderdag 24 Sept.

Gefurageerd - Vele franceliers zijn naar
Lier - doch hebben ze niets ontwaanden.

Comaten gehaald voor de soep. Schauw
Bismoutin en Ek (Schauw zelf zijn van
lijf weder.)

's Middags goed geckineerd - Wel een ton
Soep gemaakt - 0,60 fr. betaald: dat
was veel te veel want wij hadden alles
geteerd.

In den namiddag gehegeld - job gemaakt
van 8,75 fr. Vliegers - En. Hauke.

Vrijdag 25 September.

Appel om 6 u. Bericht van vertrek om
8 u. Vandervelde - Bismoutin en de 2 Comaten
maken 0,21 fr. loon betalen - moeilijkheden
niet betaald.

In den namiddag stop geschoten.
Na 3 u gaan heffelen.

Om 6 u vertrek naar Rheeft. Daar den
nacht omgebracht in eene brouwerij - (veel
stroo bijeen geraapt op den soldat)

Zaterdag 26 Sept.

Opgerouwe om 5 1/2 u - geontbeft met 5 ronden
Schauw en Van Dijk.

Vertrek naar Ramodouch - Comps Poorn
en Willebroek. Om 6 1/2 vertrokken - aan-
houd om 2 1/2 u 's morgens - in eene herberg
op flanken over geslapen.

Heel bombardement der forten is die
dag begonnen.

Zondag 27 Sept.

Opfel 7u. Naar de mis geweest.
Missotten gezien. Vertrekking der bran-
cardiers in voituren. 10 brandcardiers
worden geroepen voor de 1° voiture en
Crworden aangenomen ik was de 8^{de}
Geen half uur daarna komen te allen-
gehuetst weder. Voorbij de brug van
den yperenweg werden zij beschoten met
scrapnels - conducteur dood - jaard
dood - aumonier doodelijk gehuetst.
alsook de dokter - Van Gucht hojet in
het been - Toech. lichte wonde aan de boord.
Heer Pollen verschillende gaten in zijnen
hoof. Dit alles gebeurde rond 9 1/2 u.
Kannik Tom Bakel - gehuetst in de lenden.
Pollen Renard - schouder en arm over.
Daarna worden de brandcardiers nog
uitgestuurd (tot Caselle of de Boesch)
Ik werd met eenige makkers naar
den post van de artillerie gestuurd.

gelegen links van Ramsdonch over de
Statie. Verandering van post in een huis-
je nevens den yperenweg. De geblindeerde
trein komt rond 12 u. en plaatst zich
tegen ons huisje. Wij alweer naar
ene andere schuilplaats. Daar hebben
wij noten of geslagen en smokkelij gegede
terwijl de trein op 100 m afstand
van ons zijn vernielend werk verrichtte.
Rond 3 1/2 u komt de laatste voiture
in volle galop aan gerold - Scrapnel
ontploffen boven het dorp. - en wij op de
vlucht. Vermacht in Breendonch in
de brouwerij op eenen hoornstal.
In den omkret van het fort van Breendonch
zijn 900 huizen afgebrant en afgeschoten
en dik alles heeft tot niets gediend.

Maandag 28 Sep.

Opgerstaan om 7 u - vertrek naar Villeduwaer
rond 10 u. gemiddagmaalt in het

hospitalaal (ingerecht in eene school
voor meisjes - nonnen).

Onmiddellijk na het eten vertrek naar
Blasveld. Bij onze aankomst wordt
ons gemeld dat we naar de tranchees,
moeten - Schuur - Wouders en Th vertrekke
samen - Gewerkt om eenen goedenabri.
Gesproken met luitenant Aerts van
Oleye. Hoogere officieren komen met
ons spreken - geven hunne orders. Rond
6 u terug naar de voiture - Om 7 u vertrek
naar Hiltbroeck - vernacht in het
gesticht. Frans Loude is ongerust daer
Jan nog niet terug is rond 10 met de
andere voiture die tot Heffen was.
Lij is met de francardiens laat in de
avond aangekomen juist op het oogen-
blik dat ze gerust waren te gaan ^{leefden}.

Donnerdag 29 Sept.

Opzaterdag 1 u. vertrek naar Breendonck

om gekwetsten te halen - Wij loochten
lango het fort, en batterye voorbij die
in volle werking zijn - Gekwetsten zijn
per hand vertrokken - Vlucht naar Wille-
broeck. Lambert Aerts van Aelst heeft
rond 1/4 voor 10 - Talrijke gekwetsten komen
per auto en rijtuigen van het slagveld.
Talrijke soldaten van 9 l. worden bebloed,
beslijt en nat toe gesukkelid. Zij werden
dood de Duitschers omsingeld en moesten
vluchten door het water - velen zijn ge-
sneuveld. Daar heb ik duchtig geweld
van rond 9 u tot 3 1/2 u. Vertrek naar
Boom - Vernacht in een racht bed bij
Emile Person.

Op dien dag zag ik voor de eerste maal
den ballon captif.

Het onveilig getal vluchtelingen
maakte op iedereen eenen diep indruk.

Woensdag 30 September.

opgestaan 7 u. goed geont bijt met
Hek en eieren.

Nieuws - Hier is beschoten alwook Aelst.

Wij zien talrijke Schrapnels ontfloden
boven Willebroeck.

Wij vernemen dat 7 Deutsche kanonnen
waaronder 4 groote door de Duitschers
achtergelaten werden te Puer en dat ze
niet nu tusschen de legers bevonden
de Belgen derven ze niet lijken de
Duitschers nog min. Grote ballons
hangen in de lucht - het kanon
geschut is hevig - oneindig veel
Schrapnels ontfloden in de verte.

Van 3 morgens tot 3 avonds treken
vluchtelingen in de richting van
Buisserfen.

In den avond zijn wij Joseph en St naar
het hospitaal gegaan om gehuistoden

te ontladen - misgelopen.

Een waarnemer bevestigd zich of eenen
telegraaf jaal - Gedapen Person.

Donderdag 1 October

Opgestaan 6 u. - Appel - Solde

Schrapnels boven Proom - vlucht der inwo-
ners aan den kant der kerk en der brug
rond 7/8 u 3 morgens.

Om 10 1/2 u voormiddag meenive abussen
rond de Statie - Juist waren we met de
praarten aan't felen - onrust - vlucht der
dorpelingen.

Wij waren ook niet meer of ons gemak en
hielden ons van verre. Gemiddag maakt

bij 3 manspersonen - Theop - Joseph en St.
wij jurelden daar drie Ethers duifjes.

Om 5 u wordt uitgebeld dat al de
dorpelingen moeten vluchten of in de
kelder verblyven.

Wij vernachten in een kelderkenken

by Babilon (Herberg)

Vrijdag 2 October.

Gemiddag maalt bij Bernulle Peeters.

goede flesch wijn - lekkere sigaren

Om 4 u wordt een Duitsche vlieger

beschoten - hij valt in de zee.

Geslapen in een goed bed in de her-
berg Babilon.

Zaterdag 3 October.

Communie.

Heerige konink gebuld.

Volgens en gereyd wordt tij de sputen
van Waalkem en Waare Ste Catherine <sup>beschou-
ding</sup>

Vrees in Antwerpen - Het gouvernement
van vertrekken naar Oostende.

Angst der menschen in Miel en Kemmen.

het fort van Bornhem - van over die
dorpen schieten naar Waalkem.

Wandeling tot Miel.

Zondag 4 October 14.

Opgestaan 1/4 vord 6 - Naam Allegat lang
de hareelovens - mis en communie.

Goed heef gegeten - daarna wandeling
in de hareel en pannovenens.

Brief ontvangen van Gutschoven geschree-
den 27 September - het is antwoord op den
mijner van 16 Sept. In den avond hebben
wij ons goed vermaakt, met eenen satiep.

(Straffen brief Oscar)

Gaan slapen om 9 1/2 Babilon.

Maandag 5 Ock.

Opgestaan 7 u - mis in Allegat.

Affel om 10 u - Brief van den krijgsgees-
verneur afgelesen door Wout.

Om 8 u Savonds affel aan de voetsen
berieft van vertrek - vreugde.

Wij moegen ferrug geman slapen. hevig
gewarmt in de verte rond 7 1/2

Bericht van aangekomen Engelsen.

Dinsdag geschreemd en 9,50 fr ge
wonnen en eene kaart meegegeven
naar Gutschoven.

Dinsdag 6 October

Geschreemd 9,40 fr gewonnen.
hevig hannon gebulder.

Om 5 u appel-bericht van vertrek.
Tanderdachs 5 morgens om 6 u
nieuw bericht van vertrek. alsoot om 8 u.
Hi is het voorgaet. Wij trekken naar
S. Nikolaas langs Niel-Themissen
Kupelmonde en Beemse. Voort zal
de overtocht der Kupel en Schelde vergaen.
In den nacht en zoo houdt hangt het water.
Aankomst in S. Nikolaas om 10 u. uit-
gejal van vermoeinis.

Woensdag 7 October.

Om 11 u gaan wij Joseph en Th naar
toegement loeken in eenen spuisperitel.
Al len goed best gelegen tot 12 u. gewijs

door Dumoulin Cordis om te komen
middagmaten (1,25 fr) in eene naburige
herberg. Joseph en de twee Barches
ontvoegen menies. Ik schrijf eene kaart
naar Gutschoven.

Beruyghomst van Marcel uit het hos-
pitaal - Bericht van vertrek tussen
Gai fu naar Saffelouard. Wiskontaf
want wij hadden een goed bed. Ik was
te vermoed om die reis te voet te doen
en naar plaats op de uitstekenden bodem
der pharmacie voiture. In Saffelouard
aangekomen laat in den avond
geslagen in het klooster in eenen zand op
wat stroo. 5 morgens goed geont bijt-
Overst Knaalpen van Gutschoven - Wij kregen
er lijnraad (kond) en onze gaurde vol
wijn

Donderdag 8 October.

Om 10 u vertrek naar Berdonch.
(Doornreke) Daar aangekomen in den

~~Maandag~~ - Gehoortsonneerol op een
grasplein. Bericht van vertrek naar
Eecloo om 7 u. Joseph Kowleveldt en ik
zijn niet vertrokken - wij hadden weer
een bed gevonden in een herberg - op
den zolder. Het is onmogelijk hier de
mensen te verstaan.

In deze streek wonen goed hartige men-
schen want van Laffelaen tot Berdonel
kregen we van de burgers - appelen, peren
soetade - boterhammen zelfs beer.

Vrijdag 9 October

Opgestaan 1/4 vood 6. - 4as koffie geno-
men in de herberg - Wij willen den trein
nemen langs Gent. Hij vertrekt niet
meer - Wij bezegen ons te voet opweg
naar Sleydingen - Binnen gegaan in
het laatste huis van Wepeghem en sa-
men 6 eieren binnen gespeeld. Voortgegaan
tot Eecloo. Joseph en ik wij zijn niet ver-

legen en gaan aanbellen in het klooster
(Notmuraalschool) en vragen waar naar
Edeela Neven - en een weinig overschot van
het mustelaigemaal. Verdolgens bezegen wij
ons naar de statie. In een hotel ligt een
pak brieven voor onze colonne. Ik vind
er eene van Desiree - eene kaart van Hubert
Psellis. Wij hebben per auto tot voorbij Waard-
school en vinden de colonne terug - Vanstaen
naar Somergem - geslapen in een herberg
(drie goede vrouwspersonen) Bernoulle en ik
niet wat doen - de onderwijzer van het dorp
neemt hem mee om te vernachten.

Zaterdag. 10 October.

Vertrek naar Orsel - traac tram genomen
tot Brugge - ontmoet bij een rijke dame
W. Albert Gauthier) Diner - Souper - geslapen
met 12 man. Dien dag heb ik een brief
geschreef naar Desiree -
Overal Engelschen met de macht.

Zondag 11 Oct.

Opgestaan om 6 $\frac{1}{4}$ - Naad de mis
en gecommuniciaal - Lejeuner - ver-
trek om 10 $\frac{1}{4}$ naad Knoche per tram
Van Knoche rond 12 $\frac{1}{2}$ u per tram electriq
vertrokken naad Oostende - aankomst
rond 2 $\frac{3}{4}$ u. Overal kruiel het van
Engelschen. In Oostende vertrokken
rond 5 u. naad Westende. Ontkral
op eene villex - soep - boterhammen naad
blijfte - zelfo perit beure. Vertrek te
voet naad Meerufoort - aankomst
rond 9 u - geslapen in eene herberg
met Joseph.

Maandag 12 Octoba.

Opgestaan 6u - vereeniging statie
om 7u. hoffie genomen recht over de
Statie. Vertrek te voet naad Meerufoort
bains - tram genomen tot Keurne -
gezeeten aan de statie - soep - boterham.

Men - Vertrek met ons getwee naad
Ardinkerke - aankomst rond 5 $\frac{1}{2}$ - goed
gezeeten (Varkens cotelitten) - geslapen in een
Scheure

Dinsdag 13 October.

Opgestaan 6u - soldie getrokken aan
de statie - bericht van vertrek - niet
vertrokken - geslapen bij arme menschen
op faillasse (zolder) daad geven we ons
lijnwaad om te wasschen - Treinen
met gehuetoten naad Calais en Duinkerke
hoopen suikerbesten.

Woensdag 14 October.

Vertrek uit Ardinkerke om 9 $\frac{1}{4}$ u langs
Fulschamp naad Ibaathem op de grens -
Teigenbui = bijna doornat - aankomst
rond 12 u - intrek bij arme menschen -
daad boterhammen met kaas gezeeten
en geslapen in een goed bed. (De Baase)
Y avonds biftteek met boterhammen

Geslapen naar wensch.

Donderdag 15 October.

Ontbijt: 6 kerhammen en lozig 0,75 fr.

Bericht van vertrek - chinezen met eoteletten
en aardappelen - Wandeling, zien riken
die opvallend zijn: Tensters die opgeschoven
worden - Schoon versierd kerkhof.

Vertrek om 4 $\frac{1}{2}$ u naar Hondrschooten,
aanvoering bij de overschreiding der
grens - aan komt rond 7 u. geavont-
maakt bij eenen slachter - nu des avonds
lekker gesoupeerd - bifleiken - wijn - boter-
hammen - peren - cognac - koffie
geslofen faillisse jar terre - gemetselde
torensputz.

Vrijdag 16 October.

Opgestaan om 6 $\frac{1}{2}$ u.

Ontbijt bij den slachter.

Beroel in de kerk - Vervolgens een
glas wijn gedronken en met de hand

gespeeld.

Bericht van vertrek. 1. sectie. Ik ga
eerst een stuk eten bij den slachter en
vervoeg de colonne in de weide - ver-
buiten het dorp. Vertrek om 12 u naar
Forthem. Zoeken logement of eenen hooi-
zolder van een kasteel - moeten plaats
maken voor de soldaten - wij trekken
terug tot op den steenweg en vernacht
op eenen zolder zonder stroo of dekens.
Dien nacht heb ik een hoed gehad.

Zaterdag 17 October

Ik ga eten zoeken in een klein boeren-
woning. (met 3 kameraden) - Elk een hofje
eieren. Vertrek naar Oude Capelle en
om 3 u naar de tranchees te S. Jacobs
Capelle. Jef Wouters en ik - gezeten in een
herberg eieren (duur) Vernacht in de
school tot 6 u 's morgens. (daar waren
wij goed. Wij hadden daar de tranchees

herocht en de Soldaten root, of gebeurd.

zondag 18 October.

Mis bijgewoond in S. Jacobskapelle.

en tot de H. Tafel genaderd.

Terug naar Oude Capelle en vandaar
of Nieuw Capelle. Goed gegeten met

Jos Wouters en Theo Strauven.

Kawace Peters van Lanthemange
ontmoet te Oude Capelle op de brug.

Gaan slapen in de Gronje - (herberg)

Maandag 19 October.

Vertrek om 7/2 u. naar Nieuw Capelle.

Een soldaat (kop.) van het 12^e is gefusil-
leerd op het kerkhof.

Dokter Jaques wordt gewond-
aanval tegen Alexandre.

"la raison du plus fort est toujours la
meilleure et c'est la mienne pour le
moment". Neef van Lannigre gesproken.

Gedineerd in Nieuw Capelle in een herberg
voor 1,25 fr. Men melkt goed melk.

de Duitschers zijn achteruit geslagen.

Vertrek rond 3 u. naar Oude Capelle.

Eerste Goumier's perien (☆ - anonieme
stijgberingels - zadels. (juist zadel).

Anderen brancardiers worden naar
S. Jacobskapelle gezonden.

Geslagen op zolder in de zelfde herberg.

Dinsdag 20 October.

Opgestaan 6 u. - Vertrek naar Bas-
kerke - om 10 u. Vandaar om 1/2 u.

verder naar Dismunide.

Verschrikkelijk vernon gebulder.

Worden ontgeronden met brancard naar
Joot de secours van het 12^e. - Wy loopen

verloren in de Haal - Schrikkelijk geweer-
vuur - kogels regenen op de dakken.

De obussen komen over en komen op

den ijerenweg terecht.
Wij sluichten terug naar de voerturen.
Ik ben geheel ontsteld en behoon toe-
sating om terug naar het Pantome-
ment te gaan.

Woensdag 21 Oct.

Verlof.

Dienstag werd de steenweg van
Oude Luffelle laeskerke beschoten.
De ambulancië voerturen moesten vluchten.
Jacquet werd gekweld en de trancau-
diers op de vlucht.

Donderdag 22 Oct.

geslapen op de pachtshove verder dan
de Grong. Konijn gekocht en geslacht.
3: Sechie aangekomen - nog voort-
durend en onophoudend kanon-
gebulder.

Vrijdag 23 October.
ontbijt-paekthove.
alvoos hevig kanon gebulder.

Zaterdag 24 October.

geslapen in de herberg.
geheel den dag en voornamelijk in
den namiddag rond 3u overvlo-
vend kanon gebulder.

Rond 5u vertrek naar Desminuile.
Nacht van verschrikkelijke nacht beleefd.
Eerst mee naar de sterd met mijne kame-
raden Dumulin en J. Bardie - Aan de brug.
neem ik verkeerde weg en ga met de 2^e
helft der trancaudiers mee langs het ka-
naal (Yn) - mis mijne mannen en loof te-
rug tot aan de brug. Twee Franche ter-
triedts (fuseliers marions) houden mij tegen
en dreigen met hunne bajonnetten. Ik word
dood ben geleid tot aan den post, de secours

benigen tijt word ik weer ingestuurd om
swee gekwetsten der ^{11. 12. 1848} fransche fuseliers
te span halen ^{langs} het kanaal rechts
van de brug. Wy durven niet meer langs
de brug gaan en nemen eenen omweg langs
de kerk van baeskerke. Wy stappen over
9 lijken van fuseliers - down door obussen
gedood. (12 ingetal moesten hunne gezellen ver-
bergen in de trancheeën tusschen de kerk en den
Zwaan ~~ing~~ gedwongen door een kumerd offe
gingen zij vooruit en werden op eenige pas-
ten vanden afgeolagen. 9 dooden 3 gekwetsten)
(Verhaal van Jan Bilsen) - ^{baeskerke} ~~de~~ kerk die
in vuur en vlam staat - dood de weiden
op een voetpadje - in stille woest. naard den
Zwaan overal is de grond ongestroopt door
obussen. Wy nemen de eerste gekwetste, dood
de soldaten aangebracht of takken. Leggen
hem op den brander en gaan terug langs den
weg der retraite - in een fiksonkere nacht

Na wat rust in een schuud aan den post
de secours worden wy weer gewekt om ge-
kwetsten te halen in het huis van den
notaris - In stille sluipen we door de stra-
ten hal van huizen staand in volle vlam.
Men mag veronderstellen dat de Duitschers
ons gechoord hebben; want nauwelijks zijn
we bij den notaris binnen of een hevig
bombardement begint. Men zou zoudes
moete het dagblad gelezen hebben in de
straten der stad - 100 ontelbaar ontfloften
de obussen en schrapnells t in de stad.
We wachten met ongeduld naard een weinig
kalmte om met onze gekwetsten te vertrek-
ken. Eindelelijk vertrokken we langs andere
onbekende wegen naard den post de secours.
Rond 5 u 's morgens mochte we vertrekken
naard Oude Baffelle - Na een ^{paar} uurken ^{6-7 1/2} ~~reis~~
in de herberg, aan de brug by den kleermaker,
begaven wy ons naar de kerk - "Kapelaan
Bollen was met ons." Na de mis gingen

we weder in derelfde herberg - vroegen
een tasje koffie maar kregen er geen. Mager
saus en dikke larin waren nochtans aan
tafel - We trokken dan af naar de colonne
en gingen wat verder op de fachtboere
ontbijten.

Zondag 25 October

altos hevig kanongebulder.

Rust. Savonds alerte. Theo Strauss
komt het kleine herbergken binnen gestormd
naar we gewoonlijk slapen - zonder hoed.
Hij vertelt zijn wederwaren. Duitschen door-
gebroken - over de brug - wakker geschud
in de schuur met "Sauv qui peut."

Voor de deur van den foof de Secours knutten
den de geweren, zelfs werd er dood de deur
geschoten. Alle francardiens op den loop.

Het was een duivelsch weid: tegen en storm.

Theo zijn hoed vloog af en hij maar
verder blootschoufde.

Onrust te weeg gebracht aan de colonne.

Maandag 26 October

Om 8 h u 's morgens vertrek naar
Disemuide. Eenige francardiens opaan
per auto, de anderen te voet.

Na een eivolje wegs afgelegd te hebben
op den grooten steenweg. Oude Basselle bas-
herke, begint het bombardement van den
steenweg. Eene gansche colonne Sinigalai
grijp voor ons. Geen onred durft verder en
wij waren reeds den steenweg af om eenen
omweg te maken, toen er een automobiel
verschijnt - We doen hem stoppen. Kruijen er
in en doen geen 10 meters of eene bus ont-
floft juist achter ons - de auto houdt stil.
Hij is gansch bedekt met steen-ask en aarde
en een verpestende rook omhult ons. De auto
is niet geraakt, en smelt in volle vaarf
vooruit. Eenige Sinigalai begeren zich
naar de franchies doch worden weg